

שלום רוזנברג

אנו זקוקים לתנועה הציונית דווקא ב-1955 – מפני שהצלחתה עומדת בפני סכנות וקיימת אפשרות של כישלון. המאבק הציוני איננו בשלילת הגולה. אני מאמין בעם עולם. קיים היום סימן שאלה גדול לגבי אופייה היהודי של המדינה, ואין הכוונה לשמירת השבת או ליחסים שבין הדת למדינה.

הבעיה המרכזית היא שקיימת סכנה לחוזה שנכרת בין מדינת ישראל והעם היהודי, ושיש לו כתובה בדמות חוק השבות וסמלים כמו המנון "התקווה". הולך וגובר הקרע בין הישראליות לבין המדינה היהודית.

אנו זקוקים לציונות דווקא פה בארץ, ובוודאי בגולה. יש משימה להילחם שמדינת ישראל תמשיך להיות מדינה יהודית. אכן, קיימות בעיות בדמוקרטיה. עלתה השאלה האם "התקווה" צריך להיות ההמנון של מדינת ישראל ויש לפתור אותה, אך לא על בסיס הרס הקשר.

עלול להיווצר מצב שהאינטרסים של מדינת ישראל יהיו שונים מהאינטרסים של העם היהודי ועלינו להילחם שתישאר הזהות ביניהם.

אין זה ברור שלעם היהודי יש מדינה כאשר מדינה זאת תהיה לא־יהודית.

דבר זה מטיל אור חדש על הממסד של הציונות. שר שמדבר בשמה של מדינת ישראל יש לו מחויבות משפטית מסוימת. יש נושאים שהמדינה אינה יכולה לעשות בגלל חובותיה כמדינה דמוקרטית. ההסתדרות הציונית חייבת לעשות דברים אלה. עליה לדאוג לפיתוחה היהודי של המדינה ולפיתוחה היהודי של הגולה.

דוגמא המוכיחה שיש צורך במערכת ציונית היא הדרישה להחליף את אגודת הסופרים העבריים באגודת סופרים ישראלים, שתכלול סופרים הכותבים בעברית, ברוסית, בערבית ובשפות אחרות. המשימה הציונית שונה. אם המדינה איננה יכולה לעשות זאת הרי התנועה הציונית תעשה זאת. כל צעיר יהודי במדינה הזאת צריך שיהיה לו עניין שהמדינה הזאת תהיה מדינה יהודית. קשר שלגבינו הוא טריוויאלי כבר איננו משמעותי לגבי אנשים רבים. הוא לא אומר להם דבר. הם לא נלחמו למענו.

עדיין לא הגענו בתהליך הזה לנקודה של אל־חזור, של אי הפיכות. אך אנו מצויים בתוך תהליך ועלינו לעצור אותו.

הבעייתיות של הרס הציונות באה לידי ביטוי בתופעה נוספת – הרס המיתוסים האופייני לתקופתנו, תקופת הפוסט־ציונות והפוסט־מודרניזם. הרס זה נובע מאובדן דרך, מניהיליזם של זהות יהודית.

אחת המלים ששחטו היא החלוציות. ב־1995 כבר לא זקוקים לה. כיום יש אלף פרויקטים. כל מה שהחלוץ עשה עם אידיאליזם אנחנו יכולים לעשות עם כסף.

זהו אבסורד. הציונות הצליחה מפני שהיתה מפעל שלא היה מבוסס על אינטרסים כלכליים או על תהליך סטיכי, אלא מפני שהיתה משימה לאומית.

אם נחנך להשקפה של אינטרסים אישיים, של מימוש עצמי אבסורדי שיש בו הרבה מאוד מן ההתאבדות – לא נהיה מסוגלים לבצע משימות לאומיות, ועדיין יש לנו משימות לאומיות גדולות יותר וקשות יותר.

היחס אל הציונות הוא יחס של אהבה בין עם וארץ, כמעט אפשר לומר אהבה ארוטית, ובוודאי רומנטית.

היחס הזה הגיע לידי חתונה במדינת ישראל, והרי החתונה היא אחד הנסיונות הקשים ביותר שיש לאהבה. האם אחרי החתונה אפשר לאהוב? האם אפשר להיות ציונים אחרי שהצלחנו?

ברגעים מסוימים של משברים, בעת מלחמות, היו אנשים שהמשבר הביא אותם לצורך ללמוד מחדש מה פירושה של האהבה הזאת. היחס הזה מקבל עכשיו השקפה טוטלית, מפני שעל הנישואין הללו יש להסתכל עכשיו בצורה אחרת.

את המשימה הזאת צריכה לבצע הציונות. אינני יודע אם זאת הסוכנות היהודית או ההסתדרות הציונית, אבל ברור לי שזאת הציונות. אפילו אם תסגרו את ההסתדרות הציונית, אנו נמשיך להיות ציונים ולהילחם על האידיאלים הציוניים, אפילו בלי אותה הסתדרות.

בגלות למדנו להיות יהודים תוך פיתוח סכיזופרניה, פיתוח של שני עולמות יחד מתוך מתח. הרבה אנשים שלא יכלו לסבול את הסכיזופרניה הזאת הלכו לאחד משני הכיוונים.

היום אני מתחיל להרגיש את הסכיזופרניה המוזרה שמצד אחד אני ישראלי, ומצד שני – יהודי. אינני רוצה לעמוד בפני הדילמה הזאת. הסכנה הזאת נמצאת בפנינו והצ'רטר הציוני ממשיך להיות משמעותי עד עצם היום הזה.